

Ivanov, STAN / Foto Koen De Waal

moment en de mededeling daarvan juist heel belangrijk vind. En dat is absoluut niet nihilistisch. Het betekent genieten van wat er zich zou kunnen voordoen, en wat er zich op het moment aanbiedt.

Je kan een 'day after'-gevoel hebben, en als er dan iets naar boven komt, kan je dat ook weer dood duwen, zodanig dat die 'day after' gewoon blijft: het nihilisme van een visie die geboren is uit de generatie van 'alles plat', na '77, van mensen die opgegroeid zijn met het woord 'dop'. Dat is vandaag helemaal anders: de meest walgelijke en negatieve dingen bespreek ik met een grote frisheid en opgewektheid. Maar het besef van hoe walgelijk het wel is, blijft aanwezig. Dat trekt mij ook bij Bernhard aan: dat lijkt een slechtgezind mens, maar als je een interview met hem ziet, dan blijkt hij integendeel zeer opgewekt. Ik ga niet op de grond liggen als consequentie van het feit dat ik zeg 'wat een kutwereld'. Ik doe dingen vanuit een energie en niet vanuit een 'sit back and suffer' gevoel. Dan kom ik weer bij het individu terecht. Misschien is het wel zo dat de huidige generatie meer uitgaat van het individu, en niet langer de pretentie heeft in groep iets te veranderen. Een individu dat zijn verantwoordelijkheid neemt, maar helemaal alleen, ten aanzien van zijn eigen wereld, zijn eigen publiek, alles waar hij als individu mee te maken hebt. Het is de illusie, of de utopie, dat je als individu in een maatschappij die compleet onvrij is en ondemocratisch, naar een vorm van vrijheid kunt streven waar je tevreden mee bent. Je zoekt niet meer naar uitbreiding, maar integendeel naar verenging zodat dat je uiteindelijk uitkomt bij de mens als sociaal dier dat iets herkent in het aller-individueelste standpunt van iemand anders en misschien voor zichzelf een verhaal, een soort van vrijheid zal creëren.

Michael Kirby heeft ooit eens gezegd over Liz Lecompte: 'there are a lot of things important to her, but she doesn't expect it to be important to you'. Ik heb ook zoiets van 'dat

vind ik ongelooflijk belangrijk, maar ik ga jou niet met de vinger wijzen als jij dat absoluut onbelangrijk vindt.' Hoe het publiek tegenover mijn spel staat is hun zaak. En dan heb ik het niet over onverschilligheid of luiheid, want daar heb ik wel problemen mee, maar over het verschil in mening. Ik ga er vanuit dat er absoluut niemand meer geïnteresseerd is in iets. Ik heb absoluut niet de illusie dat wat ik te vertellen heb de mensen zal interesseren. En dan heb ik het niet over mijn publiek, maar over een veel bredere laag. Zelfs 250.000 bommen kunnen die niet wakker krijgen.

Etcetera: Ga je je dan niet nog meer afgrenzen met een groep van gelijkgezinden, zodat dat er nog een grotere kloof ontstaat?

Vercruyssen: Dat is een evolutie die het publiek in handen heeft. Het is absoluut niet mijn bedoeling om toneel te maken voor een klein aantal mensen. Het kan zijn dat we er niet in slagen, maar wij maken gewoon toneel voor 'het' theaterpubliek op dit moment. De evolutie die je beschrijft is mogelijk, maar ik denk niet dat we grenzen versteven.

Wanhopige tederheid

Etcetera: Na de politieke gebeurtenissen van 24 november zie je opnieuw een aantal initiatieven ontstaan die terug op het collectief aansturen en een bundeling van krachten nastreven. Heeft het theater daarin een functie?

Vercruyssen: Ik weet niet of theater een taak heeft. Ik vind, op dit ogenblik, al die initiatieven goed, maar er is een verschil tussen een echt verlangen om iets te doen en ons geweten sussen voor wat we de voorbije jaren dan wel gedaan hebben.

Etcetera: In Ivanov, de recentste productie van STAN, zegt een van de personages: 'De tijd dat we ons met levensbeschouwingen in moesten laten ligt ver achter ons'.

Vercruyssen: Voor mij is *Ivanov* een stap na *Nieuwe Maan*. *Nieuwe Maan* was een thesis, een stelling gebracht met de relativiteit van 'ik laat het u gewoon zien'. *Ivanov* is terug openge-

trokken, een open aanbod van allerlei standpunten, veel minder rechtlijnig. Tsjechov observeert gewoon en laat dingen zien waar wij ook geen keuze in willen maken. Wij hebben minder zin om klemtonen uit dat werk te halen dan om het werk te tonen in al zijn kracht, brutaliteit en wanhopige tederheid. De duidelijke visie dat er niets duidelijk is, kortom.

Maar het is evenzeer ingebed in het politieke landschap als *Nieuwe Maan*, zij het minder expliciet, ook in zijn textuur. *Van geen Belang*, de productie die we daarvoor brachten, was eveneens politiek geladen.

Etcetera: Je plaatst de personages van Ivanov niet in hun context, maar presenteert ze als tijdgenoten.

Vercruyssen: We zijn zowieso niet echt bezig met personages an sich, maar wel met de textuur ervan. Ik vind dat Tsjechov een directe band heeft met vandaag, zoals dat ook bij Büchner het geval is.

Tsjechov probeert op een zeer subtiële manier weerwerk te leveren aan het Tsaristische regime, op het zelf censurerende af, omdat hij zich niets kon permitteren. En 70 jaar later krijg je terug de evolutie naar de wereld die Tsjechov contesteerde, terug naar het pre-revolutionaire, en dat is voor mij zeer schrijnend. Dat er, terwijl je *Ivanov* aan het spelen bent, opnieuw een Tsaristische vlag in de straten van Moskou verschijnt. Dan wordt de maatschappelijke en politieke relevantie wel zeer acuut.

Luk Van den Dries
Bruno Koninckx